

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bhar.II.93/2023/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2023. június 8.
Az ügy tárgya: embercsempészás büntette
Terhelt: XII. rendű
Elsőfok: Fővárosi Törvényszék, 28.B.715/2018/427., ítélet, tárgyalás,
2022. január 14.
Másodfok: Fővárosi Ítélőtábla, 2.Bf.112/2022/43., ítélet, nyilvános ülés,
2022. október 25.

Rendelkező rész

A Kúria az embercsempészás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség, valamint XII. rendű vádlott és védője által bejelentett másodfellebbezést elbírálva a Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletét a XII. rendű vádlott tekintetében megváltoztatja.

A XII. rendű vádlott cselekményét embercsempészás előkészülete büntettének [Btk. 353. § (6) bekezdés] minősíti.

A Kúria egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét a XII. rendű vádlott tekintetében helybenhagyja.

A harmadfokú eljárásban felmerült 15.600 (tizenötezer-hatszáz) forint bünygi költséget az állam viseli.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] **I.** 1. A Fővárosi Törvényszék 28.B.715/2018/427. számú, 2022. január 14-én kihirdetett ítéletében a XII. rendű vádlottat az ellene társtettesként elkövetett embercsempészség büntette [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont, (3) bekezdés e) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a XII. rendű vádlott bűnösségének megállapítása, vele szemben büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] 2. Az ügyészség fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2022. október 25-én kihirdetett 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A XII. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki embercsempészség büntetésének kísérletében [Btk. 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont, (3) bekezdés e) pont]. Ezért őt 1 év börtön fokozatú szabadságvesztésre, 2 év közügyektől eltiltásra és 150 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint, összesen 150.000 forint pénzbüntetésre ítélte, azzal, hogy a legkorábban a szabadságvesztés büntetése kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, a pénzbüntetés meg nem fizetett részét börtön fokozatú szabadságvesztésre kell átváltóztatni. Elrendelte a Kecskeméti Járásbíróság 2016. szeptember 2. napján jogerős 18.B.1215/2015/11. számú ítéletével a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott 1 év 4 hónap – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – szabadságvesztés végrehajtását. Kötelezte a XII. rendű vádlottat 628.350 forint büntügyi költség megfizetésére.

[4] **II.** 1. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a XII. rendű vádlott terhére súlyosításért, a kiszabott szabadságvesztés büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamának emelése végett, míg a XII. rendű vádlott – indokolás nélkül – védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan a bűncselekmény eltérő minősítésére alapítottan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] 2. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezésének indokai szerint a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott joghátrány eltúlzottan enyhe, nem tükrözi megfelelően a bűnösségének és társadalomra veszélyességének fokát, továbbá nem áll arányban a bűnösségi körülményekkel sem. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a XII. rendű vádlottal szemben a kísérlet miatt az úgynevezett kétszeres leszállás útján kiszabható legenyhébb tartamú szabadságvesztést szabta ki.

[6] A súlyosító körülmények valós nyomatékára hivatkozva, a Btk. 79. §-ában meghatározott speciális és generális prevenciós célok elérése érdekében arra tett indítványt, hogy a Kúria mint harmadfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.112/2022/43. számú ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg, és a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést lényeges tartamban súlyosítsa, egyebekben a másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[7] 3. A védő a fellebbezése indokolásában kifejtette, hogy az irányadó tényállás szerint a XII. rendű vádlott belső meggyőződése alapján már azt megelőzően felhagyott a cselekménnyel, mielőtt a III. rendű elítélt autóját követve le kellett volna kanyarodnia a mellékútra, ahová III. rendű elítélt letért felvenni a menekülteket. Ehelyett továbbhajtott,

majd erről, illetve a rendőrök későbbi feltűnéséről telefonon értesítette is az egyik szervezőt. A megbeszéltek alapján egyébként neki felvezetőként a III. rendű elítéltet kellett volna felhívnia abban az esetben, ha menet közben valami szokatlant észlel.

[8] A védő szerint a XII. rendű vádlott önként elállt és ennek folytán maradt el a cselekmény befejezése.

[9] Kifejtette, hogy abban az esetben, ha a bűncselekménynek több elkövetője van, az önkéntes elállás feltételeit minden elkövetőre nézve külön kell vizsgálni. A bűncselekmény befejezése jelen ügyben elmaradt, a menekültek felvételére egyik vádlott esetében sem került sor.

[10] Utalt arra, hogy az eljárás során azonban nem vizsgálták, így nem is értékelték azt a tényt, hogy mivel a XII. rendű vádlott felhagyott a cselekménnyel, nem lett volna, aki az úton felvezetőként biztosítja a III. rendű elítélt és a menekültek zavartalan haladását a fővárosig, majd a nyugati államhatárig. Enélkül – a rendőrök megjelenésétől függetlenül – a III. rendű elítélt nyilvánvalóan bele sem kezdhetett volna a menekültek szállításába, hiszen ez rendkívül nagy kockázatot jelentett volna nemcsak rá, hanem a cselekményben, szervezésben részt vevő többi vádlottra nézve is. Nem véletlen szerinte, hogy a szervezők kizárólag külön személy felvezetőkénti bevonásával tartották megvalósíthatónak a cselekményt, az embercsempészek biztonságos haladását csak ekképpen látták megfelelően biztosítotttnak. A felvezető feladata az volt, hogy elől haladjon az úton, mögötte nagyobb távolságban lemaradva a menekülteket szállító autó, és amennyiben valami gyanúsít észlel, telefonál neki, hogy az még kellő időben el tudja hagyni az autópályát, ezáltal biztosítva nemcsak a menekülteket szállító autót, hanem a szervezetben részt vevő valamennyi elkövető „lebukásának” elkerülését.

[11] Álláspontja szerint azáltal, hogy a XII. rendű vádlott elállt a bűncselekménytől és társa az autópályán történő biztonságos haladást biztosító felvezető nélkül maradt, az mindenképpen a többi elkövető elállását és a bűncselekmény elmaradását eredményezte volna abban az esetben is, ha ezt megelőzően a rendőrök nem jelentek volna meg a III. rendű elítéltet igazoltatni.

[12] Kihangsúlyozta, azzal, hogy a XII. rendű vádlott önkéntesen elállt a bűncselekménytől, illetve telefonon értesítette a cselekmény felhagyásáról a „szervezőt”, a maga részéről mindent megtett annak érdekében, hogy a bűncselekmény befejezését a többi vádlott tekintetében is megakadályozza.

[13] Hivatkozott a védő arra is, hogy a XII. rendű vádlott cselekménye a Btk. 353. § (6) bekezdésébe ütköző és aszerint büntetendő embercsempészés előkészületének minősülhet.

[14] Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a tényállás alapján megállapítható, miszerint a XII. rendű vádlott a felé intézett megkeresést elfogadta arra vonatkozóan, hogy segítséget nyújtson az államhatár illegális átlépéséhez azzal, hogy felvezetőként biztosítja a menekülteket szállító jármű zavartalan haladását. A cselekményben részt vevő más személyekkel város 1-ben, egy benzinkútnál találkoztak, onnan a III. rendű elítélt autóját követve kellett volna arra a helyszínre menniük, ahol a menekülteket a III. rendű elítélt felvette volna, ezt követően vette volna kezdetét a XII. rendű vádlott tényleges tevékenysége. Kiemelte, hogy a XII. rendű vádlott egyetlen különös részi törvényi tényállási elemet sem valósított meg, mivel annak a cselekménynek a megkezdése, amelyre vállalkozott – a menekülteket szállító jármű felvezetése – elmaradt.

[15] Rámutatott, hogy a bűncselekmény akkor került volna kísérleti szakba a XII. rendű vádlott esetében, ha legalább a menekültek beültek volna a III. rendű elítélt járművébe és a konvoj elindult volna. Azáltal azonban, hogy a XII. rendű vádlott saját döntése alapján még azt megelőzően felhagyott a bűncselekmény elkövetésével, mielőtt megérkeztek volna a

megbeszélt helyszínre a menekülteket felvenni, a bűncselekmény még a kísérlet stádiumát sem érte el.

[16] Kitért a védő arra is, hogy a másodfokú bíróság a Btk. 353. § (3) bekezdés e) pontja alapján a XII. rendű vádlott tekintetében a bünszövetség megállapítására is alapot látott. Ezzel összefüggésben előadta, hogy a törvény „bűncselekmények” szervezett elkövetését értékeli bünszövetséggént, amikor az ebben részt vevők megállapodása több bűncselekmény megvalósítására irányul anélkül, hogy valamennyi tervezett cselekmény végrehajtásának a részleteit is megszerveznék. Álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék által megállapított tényállás azonban nem tartalmaz semmiféle utalást arra vonatkozóan, hogy a XII. rendű vádlott több bűncselekmény szervezett elkövetésére vállalkozott volna, és erre egyetlen adatból sem lehet következtetni. A tényállás alapján kifejezetten egyetlen cselekmény vonatkozásában állapodott meg a XII. rendű vádlott és a II. rendű elítélt. A Fővárosi Ítéltábla az I/15. tényállási pontot ugyan kiegészítette, ez azonban még mindig nem lehet elegendő az ezt alátámasztó egyéb adat nélkül a súlyosabb minősítés, a bünszövetség megállapítására.

[17] A védő indítványozta, hogy a XII. rendű vádlott bűnösségének megállapítása esetén a Kúria enyhítő körülményként értékelje a terhére rótt bűncselekmény elkövetése óta eltelt tetemes időmúlást, illetve a személyi körülményeiben bekövetkezett kedvező változásokat.

[18] A Legfőbb Ügyészség a BF.48/2023/2. számú átiratában az ügyészi fellebbezést – annak indokaival egyetértve – fenntartotta, míg a XII. rendű vádlott és védője fellebbezését alaptalannak tartotta.

[19] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a megállapított tényállás szerint a bűncselekmény befejezését nem a XII. rendű vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. rendű elítélt a rendőröket meglátva inkább nem vette fel a migránsokat. Erre figyelemmel tehát a XII. rendű vádlott tekintetében az önkéntes elállás jogkövetkezményei nem alkalmazhatóak, a büntetőjogi felelőssége megállapítható. Emellett szerinte nem tévedett a másodfokú bíróság a XII. rendű vádlott terhére rótt bűncselekmény minősítésekor sem.

[20] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezésének adjon helyt, és a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.112/2022/43. számú másodfokú ítéletét változtassa meg akként, hogy a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés és közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát súlyosítsa, egyebekben pedig a másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[21] **III. 1.** A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése alapján a Be. 617. §-ára tekintettel nyilvános ülésen bírálta el.

[22] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatában foglaltakat, illetve a XII. rendű vádlott védője a fellebbezése indokolásában foglaltakat változatlan tartalommal tartotta fenn.

[23] A XII. rendű vádlott utolsó szó jogán előadta, hogy már a benzinkúton eldöntötte, hogy nem fog a cselekményben részt venni. Ugyanis ott szembesült vele, hogy a többiek mit akarnak elkövetni. Korábban nem tudott arról, hogy ők mit készülnek elkövetni, mert őt arra kérték fel, hogy egy kisbusszal munkásokat ingáztasson város 1 és a főváros között.

[24] 2. Az ügyészség által bejelentett másodfellebbezés nem alapos, míg a XII. rendű vádlott és védője által bejelentett fellebbezés részben alapos.

[25] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján van-e helye harmadfokú eljárásnak, és igenlő esetben azok milyen terjedelemben nyitják meg a Kúria felülbírálati és döntési jogkörét.

[26] A másodfellebbezés törvényi előfeltétele a bűnösség kérdésében való eltérés az első- és a másodfokú ítélet között.

[27] A Be. 615. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve kizárólag a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezését vagy részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett. A hivatkozott törvényhely (5) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek.

[28] A harmadfokú bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a fellebbezési jog és a felülbírálati jog hogyan alakul egy-egy adott ügyben, hiszen a fellebbezési jog nem korlátlan, nem feltétel nélküli, mint az elsőfokú határozattal szembeni fellebbezési jog. Ahhoz, hogy egy fellebbezés joghatályos legyen, meghatározott tartalmi követelményeknek kell megvalósulniuk mind az ítélet részéről, – hogy az támadható legyen – mind pedig a fellebbezésnek, hogy az olyan részében támadja a másodfokú határozatot, ami ellen a törvény ezt a jogot biztosítja.

[29] Általános érvennyel előre bocsátható, hogy a másodfokú másodfellebbezés lehetőségének az alapja az ellentétes döntés, ahogy ezt a Be. 615. § (2) bekezdése meg is határozza. E törvényhely szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság

- a) olyan vádlott bűnösségét állapította meg vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette,
- b) az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette vagy vele szemben a büntetőeljárást megszüntette,
- c) a vádlott bűnösségét olyan bűncselekményben állapította meg, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett.

[30] Ennek az ellentétes döntésnek tartalmilag kell fennállnia, és ha tartalmilag van olyan döntés, amire nézve az elsőfokú bíróság úgy rendelkezett, hogy a cselekmény nem bűncselekmény vagy nem mondott róla semmit, és a másodfokú bíróság azt bűncselekménynek minősítette az elkövetői magatartás okán, akkor nyílik meg a fellebbezés lehetősége.

[31] A fellebbezés azonban lehet korlátozott vagy teljes. A korlátozott vagy teljes fellebbezés közötti különbség abban áll, hogy mekkora felülbírálati jogkört nyit meg a harmadfokú bíróság részére.

[32] A teljeskörű fellebbezés a tényállás megalapozottságának felülbírálatát is lehetővé teszi, míg a korlátozott fellebbezés ezt kizárja. Korlátozott fellebbezés esetén is vizsgálható a bűnösség kérdése, a cselekmény minősítésének kérdése, valamint a büntetés kiszabása is.

[33] Ha létezik ellentétes döntés, akkor azzal felmerül a fellebbezés bejelentésének elvi lehetősége is. Azonban, ha az ellentétes döntés a vádlott javára szól, akkor a vádlott és a védő értelemszerűen csak korlátozott fellebbezéssel élhet, hiszen a javára szóló ellentétes döntést nem támadhatja. Azt azonban valóban kifogásolhatja, hogy ennek nyomán milyen következtetésre jutott a büntetést illetően a másodfokú bíróság. A büntetést ugyanis nem cselekményenként szabja ki a bíróság, hanem halmazati büntetésként egységesen, valamennyi, a terhelt terhére értékelt bűncselekmény vonatkozásában. Ebben az esetben a harmadfokú bíróságnak meg kell vizsgálnia a fellebbezéssel nem érintett vagy eleve fellebbezéssel nem is támadható nem ellentétes, hanem mindkét fokon egyezően megítélt cselekmények tekintetében is azt, hogy ez a magatartás, ami a másodfokú bíróság által alapul vett a tényállásban, bűncselekmény-e és ha igen, akkor miként minősül. Majd ezek vizsgálatát követően lehet meghozni a büntetésre vonatkozó – egységes – döntést.

[34] Jelen esetben a XII. rendű vádlott és védője a teljeskörű fellebbezés keretei között a másodfokú bíróság XII. rendű vádlott bűnösségét megállapító rendelkezését, másodlagosan a

XII. rendű vádlott terhére megállapított bűncselekmény eltérő minősítését és a kiszabott büntetés mértékét támadta. Ezzel szemben a fellebbviteli főügyészségnek az ellentétes döntéssel érintett fellebbezése csupán a XII. rendű vádlottal szemben kiszabott büntetés mértékét sérelmezi. Ez utóbbi ugyan korlátozott felülbírálatot tenne lehetővé, de a védelmi fellebbezések azt teljeskörűen megnyitják a harmadfokú bíróság számára. Azt, hogy az eljáró bíróságok az eljárási szabályokat megtartották-e, a harmadfokú felülbírálat során a fellebbezésektől függetlenül mind az első-, mind a másodfokú eljárás kapcsán vizsgálni kell.

[35] 3. A Kúria a Be. 618. § (1) és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást. A felülbírálat tárgya értelemszerűen és főszabályként először az eljárási szabályok megtartásának – azon belül az ún. abszolút, majd az ún. relatív eljárási szabálysértések – megvizsgálása, ezt követően pedig – amennyiben az ítéletet nem kell hatályon kívül helyezni – a tényállás megalapozottságának vizsgálata.

[36] Ennek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlenül az első és/vagy a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményezi, az ügy érdemi elbírálását kizárja (ilyenre egyébként a felek sem hivatkoztak).

[37] A harmadfokú felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállásának a fellebbezéssel érintett része megalapozott-e.

[38] A Be. 619. § (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra,

– ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott,

– vagy az iratok alapján azzá tehető, és ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

[39] A harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is – megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás (javítás) helyénvalósága is. Főszabályként ugyanis a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bekezdés].

[40] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3) bekezdése és (4) bekezdésében foglalt szabályozás adja. A szerint

– a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje,

– a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli,

– és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[41] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése.

[42] Kivételesan azonban a Be. felment e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, avagy eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon. Ennek kereteit, korlátait a Be. 593-594. §-ai határozzák meg.

[43] A másodfokú bíróság általi tényjavítás elsődleges és általános feltétele, illetve indoka azonban, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Megalapozatlanság hiányában az elsőfokú ítéleti tényállás bármilyen helyesbítése,

kiegészítése, avagy eltérő tényállás megállapítása a másodfokú bíróság által eljárási szabályba ütközik.

[44] Az eltérő tényállás megállapításának úgyszintén az az alapvető feltétele, hogy a tényállás megalapozatlan legyen (BJD 8349.). Ha a tényállás megalapozott, akkor még felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761., BJD 8377.).

[45] A harmadfokú bíróságnak ezért – mielőtt a másodfokú bíróság általi tényállás-módosítások megalapozottságát vizsgálja – először a tényállás-megállapítás eljárásjogi alapjának a mikéntjét, megvalósulását kell felülbírálnia. Ez a harmadfokú bíróság részéről sem tényjavítás, hanem a másodfokú ítélet eljárásjogi felülbírálatának része.

[46] A Kúria megítélése szerint is a másodfokú bíróság helyesen minősítette az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást részben megalapozatlannak {másodfokú ítélet [195] pont}, mert az részben hiányos, részben ellentétes a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával [Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pont]. A másodfokú bíróság ugyanakkor nem észlelt felderítetlenséget {másodfokú ítélet [184] pont}.

[47] A tényállás másodfokú eljárásban történő módosításának feltétele a megalapozatlanság [Be. 591. § (1) bekezdés], korlátja pedig a felülmérlegelés tilalma [Be. 593. § (2) bekezdés]. Utóbbi azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az egyes bizonyítékok hitelt érdemlőségével kapcsolatban – bizonyítás felvétele nélkül – nem foglalhat eltérően állást, mint az elsőfokú bíróság; az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékot nem vethet el, illetve az elsőfokú bíróság által elvetett bizonyítékot nem fogadhat el, kivéve, ha annak alapján a vádlottat felmenti vagy az eljárást megszünteti. Az iratok tartalma alapján a részleges megalapozatlanság kiküszöbölhető volt, a tényállás ilyen módon való helyesbítése, kiegészítése nem jelenti a felülmérlegelés tilalmának sérelmét. Jelen ügyben ez történt [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont].

[48] A Kúria a másodfokú bíróság által ítélezésének alapjául elfogadott – az elsőfokú bíróság által megállapított, de a másodfokú bíróság által helyesbített, kiegészített – tényállást megalapozottnak találta. A bizonyítás továbbfejlesztése – ami csak megismételt eljárásban lenne lehetséges – nem volt indokolt, mert a tényállás megalapozott, és az alapján a vád tárgyává tett cselekmény miatti büntetőjogi felelősség elbírálható.

[49] A Btk. 353. § (1) bekezdése szerint, aki államhatárnak más által a jogszabályi rendelkezések megszegésével történő átlépéséhez segítséget nyújt az embercsempészsé bűntettét követi el.

[50] A (2) bekezdés szerint a büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

a) vagyoni haszonszerzés végett,

b) államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, követik el.

[51] A (3) bekezdés szerint a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az embercsempészt

e) bűnszövetségben követik el.

[52] A (6) bekezdés szerint, aki embercsempészsékre irányuló előkészületet követ el, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[53] Az elsőfokú bíróság az általa megállapított tényállás alapján azt rögzítette ítéleti tényként, hogy a II. rendű elítélt és XII. rendű vádlott a később elfogott menekültekért indultak a helyszínre, azonban a XII. rendű vádlott már azt megelőzően, hogy a rendőröket

észrevette volna, felhagyott a cselekménnyel, míg a III. rendű elítélt csak azt követően próbálta elhagyni a helyszínt, miután észrevette a járőrökcsit.

[54] A XII. rendű vádlott és a III. rendű elítélt feladata az ismeretlen módon Magyarország területére került menekültek felvétele és a továbbszállítása lett volna. Vagyis a tényleges és a meg nem engedett határátlépéssel okozati összefüggésben álló segítségnyújtásban nem vettek részt, ugyanakkor a továbbszállítás érdekében történő helyszínre indulással a kísérleti stádiumba léptették a bűncselekményt. A XII. rendű vádlott cselekménye kísérleti szakba jutott és ott megrekedt.

[55] A Btk. 10. § (1) bekezdés értelmében kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be. A (4) bekezdés a) pontja szerint nem büntethető kísérlet miatt, akinek önkéntes elállása folytán marad el a bűncselekmény befejezése.

[56] Az elsőfokú bíróság a Btk. 10. § (1) bekezdés, valamint a (4) bekezdés a) pontja alapján arra a következtetésre jutott, hogy a XII. rendű vádlott döntően saját akaratelhatározásából lépett vissza a bűncselekmény elkövetésétől, és bár tudta volna folytatni az elkövetést, az már nem állt szándékában.

[57] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy úgynevezett maradék bűncselekményben megállapítható-e a XII. rendű vádlott bűnössége. Ennek feltétele, hogy az embercsempészás bűncselekményétől eltérő bűncselekménynek kell megvalósulnia. A maradék bűncselekmény az embercsempészás előkészülete nem lehetett, mert az nem más bűncselekmény az embercsempészéshez képest, hanem annak privilegizált esete. Ebből következően az embercsempészás cselekményéhez képest önmagában is megvalósuló más bűncselekmény nem jött létre, ekként a vádlottat fel kellett menteni bűncselekmény hiányában.

[58] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a XII. rendű vádlottat illetően tévedett az elsőfokú bíróság akkor, amikor az önkéntes elállás jogkövetkezményeinek alkalmazása kapcsán nem vette figyelembe a Btk. 10. § (4) bekezdés a) pontjában írt azon szabályt, mely szerint csak abban az esetben maradhat el az elkövető büntetőjogi felelősségének megállapítása az önkéntes elállás okán, ha ezen magatartása következtében marad el a bűncselekmény befejezése. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a XII. rendű vádlott tekintetében olyan tényállást állapított meg, amely szerint a bűncselekmény befejezését nem a XII. rendű vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. rendű elítélt a rendőröket meglátva inkább nem vette fel a menekülteket (I/15. tényállási pont 4. bekezdése).

[59] Erre tekintettel a XII. rendű vádlott felmentése jogszabálysértő volt. Az egy rendbeli, a befejezettségig nem jutó embercsempészési cselekményben a XII. rendű vádlott bűnössége bizonyítást nyert {másodfokú ítélet [231]-[232] pont}.

[60] Az önkéntes elálláskor – amikor a kísérlet még befejezetlen – a tettes felhagy az elkövetés folytatásával, és ennek eredményeként az általa megvalósítani szándékolt deliktum nem válik befejezetté. A tevékenységet igénylő elkövetési magatartások esetében az elállás fogalmilag passzivitást jelent. Többes elkövetés esetén az önkéntes elállás csak akkor biztosít az elállónak mentességet a büntetőjogi következmények alól, ha annak folytán a többi elkövető sem képes a befejezett alakzatot létrehozni. Így tehát, ha az embercsempészt többen kísérlik meg, egyikőjük önkéntes elállása nem eredményezi sem a maga, sem a többiek büntetlenségét, ha közülük a végrehajtást bárki befejezi, vagy a végrehajtás befejezését nem az elállás, hanem más, külső ok gátolta meg.

[61] Büntetlenség ezért csak akkor jön létre, ha valamennyi elkövető önként eláll, vagy az önként elálló tevékenysége nélkül a többiek sem képesek a bűncselekményt befejezni, vagy az önkéntes elállás olyan tevőleges magatartással párosul, amely a többieket is megakadályozza a befejezésben. Természetesen az önkéntes elállás által biztosított

kedvezményt az utóbbi két esetben is csak az elálló személy élvezheti, míg a többiek az addig megvalósított cselekményekért büntetendők.

[62] A másodfokú bíróság helyesen mutatott rá, a bűncselekmény befejezését nem a XII. rendű vádlott elállása gátolta meg, hanem az, hogy a III. rendű elítelt a rendőröket meglátva nem vette fel a migránsokat. Erre figyelemmel tehát a XII. rendű vádlott tekintetében az önkéntes elállás – mint büntethetőségi akadály – jogkövetkezményei nem alkalmazhatóak, büntetőjogi felelőssége annak ellenére is megállapítható, hogy felhagyott a bűncselekmény elkövetésével.

[63] Jelen ügyben azonban az önkéntes elállás, mint büntethetőségi akadály, valamint a minősítő körülmények – vagyoni haszonszerzés végetti, az államhatár átlépéséhez több személynek segítséget nyújtva, bűnszövetségben való elkövetés – vizsgálatát megelőzi annak felülbírálata, hogy a XII. rendű vádlott cselekménye kísérleti szakba jutott-e. Amennyiben a cselekmény nem jutott kísérleti szakba – miután az embercsempészség előkészülete önálló deliktum – a minősítő körülmények vizsgálata közömbös, hiszen a XII. rendű vádlott bűnösségének minősített embercsempészség kísérletében való megállapítása fogalmilag kizárt.

[64] Az eldöntendő jogkérdés az, hogy a megalapozott történeti tényállásból az embercsempészség büntette – vagy más bűncselekmény – törvényi tényállása kitűnik-e. Olyan törvényi tényállás kimerítése ugyanis nem róható a XII. rendű vádlott terhére, ami mögött történeti tényállás nincsen; ítéleti jogkövetkeztetés csak ténybeli alapon vonható.

[65] Az első- és másodfokú bíróság által megállapított tényállásból az alábbi büntetőjogilag jelentős tények tűnnek ki:

- a XII. rendű vádlott 2017. március 16-án egy város 1-ben lévő benzinkúton találkozott II. rendű és III. rendű elítélttel a II. rendű elítelt telefonos megkeresése alapján,
- II. rendű elítelt elmondta XII. rendű vádlottnak az aznapi munkát, vagyis azt, hogy Magyarországra illegálisan bejutott harmadik országbeli állampolgárok Nyugat-Európa felé történő szállításában kellene közreműködnie,
- felvezetőként kellene biztosítani a III. rendű elítelt általi szállítását a fővárosig és veszély esetén őt telefonon kellene értesíteni.
- a II. rendű elítelt 3-4 fő szállításáért 1.000-1.500 eurót ígért XII. rendű vádlottnak,
- a XII. rendű vádlott a felkérést elfogadta,
- II. rendű elítelt megtankolta XII. rendű vádlott autóját és pályamatricát vett rá,
- a III. rendű elítelt és XII. rendű vádlott az esti órákban indultak el két különböző gépkocsival, és a XII. rendű vádlott követte a III. rendű elíteltet,
- amikor a III. rendű elítelt a főútról lehajtott és bement az erdőbe, hogy felvegye a menekülteket, a XII. rendű vádlott felhagyott a bűncselekmény elkövetésével.

[66] Az irányadó tényállásból kétséget kizáróan az állapítható meg, hogy a XII. rendű vádlott tisztában volt azzal, miszerint a II. rendű elítelt az országba illegálisan bejutott migránsok szállításában a III. rendű elítelt felvezetőjeként való közreműködését anyagi eszközök ellenében kérte tőle, és erre ő vállalkozott is. A megállapodásnak megfelelően el is indultak a migránsok felvételére, azonban a XII. rendű vádlott az embercsempészségi szándékától még az előtt elállt, hogy a migránsok felvételére sor került volna.

[67] Az embercsempészség elkövetési magatartása egy sui generis bűnsegédi magatartás, melynek elkövetője másnak ahhoz nyújt segítséget, hogy az államhatárt a jogszabályi rendelkezések megszegésével lépje át. A cselekmény megvalósul akár a Magyarország területéről történő illegális kilépéshez, akár az országba történő jogellenes belépéshez való

segítségnyújtással. A bűnsegélyszerű cselekmény a legszélesebb spektrumot ölelheti fel, így az államhatáron történő átszállítás, az útbaigazítás, a tanácsadás, térkép átadása megrajzolt átlépési útvonallal, de az átlépéshez szükséges járműbiztosítás, illetve a tényleges átlépést megelőző cselekvőségek, így szállás biztosítása, megfelelő ruházattal, élelmiszerrel ellátás stb. ugyancsak szóba jöhető magatartások. Az embercsempészség elkövetési magatartása segítségnyújtás, vagyis a törvény által tettességgé nyilvánított bűnsegély. Ezért e bűntettét tettesként követi el az, aki a külföldről érkező illegális határátlépők szándékának és úti céljának ismeretében vesz részt e személyek elszállításában (EBH 2006.1385.). Az embercsempészségnél a segítségnyújtás országon belüli konkrét helyszíne közömbös. Az lényeges csupán, hogy az elkövető a tevékenységével valakinek (aki lehet akár külföldi, akár belföldi, akár menekült) az államhatár tiltott módon való átlépését elősegítse. Embercsempészség tehát nemcsak az államhatár közelében követhető el, hanem bárhol az országban, sőt az országon kívül is, feltéve, hogy e magatartás az országhatár jogellenes átlépését segíti elő (BH 2011.157.). Az embercsempészség büntette a segítségnyújtásával befejezetté válik, így annak már nincs jelentősége, hogy azon személy, aki a segítséget kapta, a határt ténylegesen átlépi, vagy azt a határvonalon megkísérli-e. A történeti tényállás alapján egyértelmű, hogy a XII. rendű vádlott a felvezetőkénti tevékenységét nem kezdte el, a segítségnyújtási szándékától a tényleges tevékenységének megkezdése előtt elállt. Ebből következik, hogy esetében befejezett bűncselekmény elkövetése fel sem merülhet.

[68] A Btk. 11. § (1) bekezdése szerint, ha e törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik. Előkészület a Btk. Különös részében meghatározott tényálláson kívüli felhívás, ajánlkozás, vállalkozás, közös elkövetésben megállapodás, vagy a cselekmény elkövetéséhez szükséges vagy azt könnyítő feltételek biztosítása, míg a kísérlet esetén az elkövető a tényállás keretei közé lép, ám nem valósul meg az összes tényállási elem. A kísérletet az előkészülettől döntően a tényállási elem megvalósítása különbözteti meg.

[69] Az nem lehet vitás, hogy a XII. rendű vádlott az embercsempészséghez szükséges segítségnyújtásra – felvezetőkénti közreműködésre – a II. rendű elítélttel való megállapodásakor vállalkozott, így részéről a bűncselekmény előkészülete már a város 1-ben lévő benzinkúton megvalósult. Az első- és másodfokú bíróság egyetértett abban, hogy a migránsok továbbszállítása érdekében a helyszínre történő elindulás a cselekményt kísérleti stádiumba juttatta, mivel a kifejtett magatartás már túlmutat a cselekmény előkészítésén.

[70] A harmadfokú bíróság ezzel szemben a védő álláspontját osztotta, vagyis a XII. rendű vádlott a helyszínre való – III. rendű elítélt mögötti – elindulással nem lépett a különös részi tényállási keretek közé, egyetlen tényállási elemet sem valósított meg. A tényállás alapján megállapítható, hogy a XII. rendű vádlott a külföldiekkel nem került kapcsolatba, a főútról a III. rendű elítéltet követve nem hajtott le, a bűncselekményben való részvétel szándékával felhagyott. Sem térben, sem időben nem került olyan kapcsolatba a migránsokkal, hogy részükre az ország belsejébe való továbbhaladáshoz segítséget tudjon nyújtani. Ennélfogva nem tanúsított olyan magatartást, amely a határátlépéshez történő segítségnyújtásnak minősülne, nem lépett a tényállás keretei közé. A XII. rendű vádlott tehát a tényállásban leírt cselekményével nem merítette ki az embercsempészség büntettének a befejezett alakzatát, de még a kísérletét sem.

[71] Ugyanakkor a 2017. március 16-án – az elkövetés időpontjában – hatályos Btk. 353. § (6) bekezdése az embercsempészség előkészületét büntetni rendelte. Az irányadó tényállás szerint a XII. rendű vádlott az embercsempészségre vállalkozott, ezzel az említett bűncselekményt valósította meg. Kétségtelen, hogy ún. „sajátképi” bűncselekmény esetében,

ha annak az előkészülete is büntetendő, nagy az átfedés lehetősége; jelen ügyben azonban az irányadó tényállásból jogkövetkeztetés csak az előkészület megvalósulására vonható.

[72] A Kúria a Be. 624. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a XII. rendű vádlott cselekményét embercsempészás előkészülete büntették [Btk. 353. § (6) bekezdés] minősítette. Mivel a XII. rendű vádlott bűnösségét nem a harmadfokú bíróság állapította meg, hanem csupán a cselekmény minősítését változtatta meg, a Kúriának a másodfokú bíróság büntetéskiszabásra vonatkozó rendelkezéseit kellett felülbírálnia.

[73] A másodfokú bíróság a büntetés kiszabása során az irányadó körülményeket helyesen ismerte fel, ugyanakkor súlyuknak nem megfelelően értékelte. A másodfokú bíróság 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő minősített embercsempészás kísérlete miatt a Btk. 82. § (4) bekezdésében kísérlet esetén biztosított úgynevezett „kétszeres leszállás” alkalmazásával kiszabható legalacsonyabb büntetési mértékre, a törvényi minimummal egyező 1 év szabadságvesztésre ítélte a XII. rendű vádlottat.

[74] Az embercsempészás előkészülete büntette [Btk. 353. § (6) bekezdés] 3 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény.

[75] A Btk. 80. § (2) bekezdése értelmében a határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke az irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határának a fele, jelen ügyben ez 1 év 6 hónap.

[76] A másodfokú bíróság által feltárt bűnösségi körülményekre tekintettel, a cselekmény tárgyi súlyát is értékelve, a bíróság a XII. rendű vádlottat a Btk. 34. §-a, illetőleg 36. §-a alapján határozott ideig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélte.

[77] A szabadságvesztés tartamát 1 évben határozta meg, ami a cselekmény tárgyi súlyának, büntetési tételének csökkenésére figyelemmel – szem előtt tartva az enyhítő és súlyosító körülmények nyomatékát is –, a középértéket ugyan nem éri el, azonban így is alkalmas a speciális és generális prevenciók céljainak megvalósítására.

[78] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Btk. 37. § (2) bekezdés a) pontja alapján a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön.

[79] Helyes a másodfokú bíróságnak a mellékbüntetésre vonatkozó rendelkezése, és annak alapjaként a Btk. 61. § (1) bekezdésére, és a 62. §-ára való hivatkozása.

[80] Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a Btk. 38. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontja alapján a XII. rendű vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[81] A Kúria osztotta a másodfokú bíróság pénzbüntetés kiszabására irányuló rendelkezésének szükségességét, és a napi tételek száma igazodik a cselekmény tárgyi súlyához, a vádlott bűnösségi körülményeihez, az ítélet belső arányosságához, az egy napi tétel összege pedig a XII. rendű vádlott vagyoni, jövedelmi viszonyaihoz, jogszabályi alapja helyesen került feltüntetésre.

[82] A XII. rendű vádlottat a Kecskeméti Járásbíróság a 18.B.1215/2015/11. számú, 2016. szeptember 2-án jogerős ítéletével 1 év 4 hónap – végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett – börtönre ítélte, melynek végrehajtást a másodfokú bíróság a Btk. 87. § (b) pontja alapján törvényesen rendelte el. A XII. rendű vádlottat terhelő bűnügyi költség megfizetésére irányuló rendelkezés is törvényes.

[83] A Kúria a harmadfokú eljárásban felmerült bűnügyi költségről a Be. 617. §-a alapján alkalmazandó Be. 613. § (1) bekezdés, valamint (2) bekezdés a) és b) pontja alapján rendelkezett.

[84] **IV.** Mindezekre tekintettel a Kúria az ügyészség, a vádlott és a védő fellebbezése alapján a XII. rendű vádlott tekintetében a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján – a korábban írtak szerint – megváltoztatta, míg a változtatással nem érintett ítéleti rendelkezéseket a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

Budapest, 2023. június 8.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.112/2022/43. számú ítélete a Kúria Bhar.II.93/2023/11. számú ítéletében foglalt változtatással a XII. rendű vádlott tekintetében 2023. június 8-án emelkedett jogerőre.

Budapest, 2023. június 8.

Dr. Harangozó Attila s.k.
a tanács elnöke